

Становище на Европейския комитет на регионите — „Към устойчиви квартали и малки общности — политиките по отношение на околната среда на подобщинско равнище“

(2020/C 141/07)

Докладчик:	Gaetano ARMAO (IT/ЕНП), заместник-председател на Изпълнителния съвет на област Сицилия, отговарящ за икономиката
-------------------	--

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

A. Разбиране на устойчивите квартали и малки общности

1. оценява високо интегриращия характер на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) и по-специално на цел № 11 „Устойчиви градове и общности“, в която се призовава за „приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви“ места за живеене;
2. иска да изтъкне ключовата роля на демократичното и приобщаващото многостепенно управление в партньорство между всички равнища, включително, където е целесъобразно, равнищата под общинското, където съществуват различни модели и структури с повече или по-малко формализирани структури, компетенции и ресурси; включването им в многостепенното управление би могло да бъде много полезно за разработването и ефективното прилагане на политиките и за легитимността на самата демократична система; отбелязва, че това е особено вярно за политиките в области, които отговарят на сериозните притеснения на гражданите и в които както предизвикателствата, така и ответните мерки оказват дълбоко въздействие върху живота на гражданите, например въпросите, свързани с околната среда и изменението на климата;
3. припомня многобройните съществуващи усилия, насочени към насърчаване на устойчивите общности, които изискват социална трансформация за справяне с новите форми на социалните, икономическите и екологичните неравенства. Сред тях са Програмата на ЕС за градовете и нейните партньорства, Лайпцигската харта за устойчиви европейски градове, Хартата от Олбор и Олборските ангажменти, Баската декларация, Новата програма за градовете и много други;
4. в съответствие с Приоритет 1 на КР за 2015—2020 г. „Създаване на работни места и устойчив растеж в градовете и регионите за осигуряване на по-качествен живот за гражданите“, призовава за насърчаване на концепцията за устойчиви общности, включваща всички територии в тези общности, и гарантираща, че и по-малко богатите зони могат да получат необходимите възможности за разработване на устойчиви решения;
5. продължава да твърди, че концепцията за устойчиви общности следва да бъде насочена към възстановяване на бедните или уязвимите райони посредством съчетаването на социални и екологични цели в съответствие със становището на КР относно „Седмата програма за действие за околната среда и устойчивите градове“;
6. позовава се на становището на КР „Към Осма програма за действие за околната среда“, чиято цел е да гарантира, че в политиките на ЕС в областта на околната среда се вземат предвид нуждите на всички видове общности;
7. счита, че успешното прилагане на голям брой политики на ЕС и национални политики в областта на околната среда зависи от това в каква степен подобщинските общности са ангажирани и допринасят за тях;
8. заявява, че важни екологични особености могат да бъдат намерени както на общинско, така и на подобщинско равнище. Предизвикателствата, свързани с околната среда, могат да имат специфични последици за различните подобщински единици; подчертава, че следователно е важно да се разработят цялостни подходи на всяко равнище, които взимат надлежно предвид по-локализираните/диференцираните ситуации, които могат да изискват конкретни решения и данни;
9. отбелязва, че отговорността за подобщинското равнище се носи от органите на управление и администрация в държавите членки, отговарящи за поднационалните власти, които също трябва да гарантират участието. Компетентните местни и регионални власти носят важна отговорност за цялата си територия, която трябва да се зачита; призовава ги да включат активно и да подкрепят подобщинските равнища във връзка с изпълнението на политиката в областта на околната среда и да предоставят повече възможности на местните жители да направят своите общности по-устойчиви;

10. отчита разнообразните термини, с които се назовават тези видове общности, като селца, квартали, области, окръзи, селища, сектори, енории, общински райони. Тези термини могат да се отнасят за административни единици или за общности без административна роля. Поради това в настоящото становище се използват като тъждествени изразите „на по-ниско от общинското равнище“ и „подобщински“;

11. признава различната среда, в която се намират малките общности: те могат да бъдат в целия диапазон от градски до селски, от гъсто населени до рядко населени, от богати до необлагодетелствани;

12. подчертава по-специално необходимостта да се вземат предвид специфичните териториални ситуации, при които се срещат особени предизвикателства в областта на околната среда. Поради тяхната отдалеченост тези райони понякога притежават уникални природни характеристики, които им придават несъразмерно голямо значение за околната среда:

a. малките острови могат да бъдат отделени физически от останалите части на своите общините, което възпрепятства достъпа до услуги и до процесите на вземане на решения, създава силна зависимост от външни ресурси и слаба административна автономия. Следва да се насърчава и разширява сътрудничеството с Междурегионалната група на КР „Островни региони“, както и с други мрежи като „Чиста енергия за островите на ЕС“, Европейската федерация на малките острови, Европейската мрежа на малките острови и дейностите, свързани с новоизградената концепция за Средиземноморските острови;

b. рядко населените и слабо населените райони често са разположени на значително разстояние от останалата част на общината. Следва да се насърчава и разширява сътрудничеството със съществуващи мрежи, като например Мрежата на слабо населените северни райони, Мрежата на слабо населените южни райони и Европейската асоциация на планинските райони (Евромонтана);

v. подобщинските общности в райони със специфични географски профили, като например планински райони или езерни области;

13. признава значението на малките общности, но подчертава, че настоящото становище се съсредоточава върху малките общности на по-ниско от общинското равнище, които са изправени пред различни предизвикателства. Подобщинските общности може да нямат i) представители на изборни длъжности, които да наблюдават въздействието на проектите върху околната среда, за да гарантират спазването на законодателството на ЕС в областта на околната среда; ii) обществени пространства за обсъждане на участието в проекти или дейности на ЕС или начините на прилагане на политиката на ЕС на местно равнище; и iii) бюджети за покриване дори на минимални разходи или технически експертни познания за предоставяне на ноу-хау за достъпа до финансиране от ЕС;

14. подчертава разнообразието от институционални форми на подобщинско равнище, включително, но не само, официални публични органи, други форми на участие, организирани от публични органи или в сътрудничество с тях, и местни комитети и активистки групи;

15. подчертава, че подобщинското равнище, именно поради многообразието от организационни форми в различните територии на държавите членки и често по-малко формализираната организация, предлага голям потенциал за експериментиране чрез участие и демократичност за разработването на нови форми на участие и комуникация (например съседски общности, селски комитети, лаборатории и форуми за участие); припомня, че в частност действия във връзка с околната среда и изменението на климата имат огромен потенциал за мобилизиране на гражданите в това отношение;

16. признава ролята на доброволческите организации на местно равнище за гражданите в малки общности, участващи в местни сдружения и комитети, които имат за цел да работят върху един единствен екологичен въпрос или по-общо да насърчават устойчиви действия. Въпреки че тези групи могат да обединяват ресурси, умения, енергия и мотивация, местните и регионалните власти могат да играят ключова роля за тяхното овластяване посредством техническа и финансова подкрепа, както и чрез редовни консултации;

Б. Пътища за укрепване на политиката в областта на околната среда на по-ниско от общинското равнище

По отношение на прилагането в различни области

Развитие с ниски емисии

17. посочва, че местните общности обикновено са най-пряко засегнати от проблемите, свързани с околната среда, като качеството на въздуха или шума, и разполагат с ограничен контрол върху решенията, свързани с транспорта и мобилността; отбелязва, че тези проблеми са разпределени неравномерно по териториите. От решаващо значение е механизмите за мониторинг на околната среда да разбиват данните на подобщинското равнище, за да се даде възможност за целенасочени мерки и решения;

18. подкрепя разработването на съгласувана насочваща рамка на подобщинско равнище и по-специално островите във връзка със смекчаването на изменението на климата и улесняването на техния преход към чиста енергия от възобновяеми източници. Пример в това отношение би могло да бъде включването на Островния пакт в Споразумението на кметовете и съществуващи инициативи, като например инициативата „Чиста енергия за островите в ЕС“ и проекта „Квартали, активни в областта на климата“ на програмата Interreg;

Природосъобразно развитие

19. насърчава участието на малки общности (по-специално островните, планинските или селските райони) в управлението на природните зони, които често не съвпадат с границите на общините. Подобно участие би могло да увеличи ангажираността на местното равнище по отношение на избора на политики в областта на околната среда и да намали конфликтите по въпроси като използването на земята. Участието би могло допълнително да повиши осведомеността за социално-икономическите ползи от защитените природни зони, независимо дали става въпрос за защитените зони по „Натура 2000“ или други;

20. насърчава ролята на общностите на по-ниско от общинското равнище при прилагането на природосъобразни решения, включващи зелени коридори или пояси, дървета в градовете, както и крайградски природни райони. Тези усилия следва да осигурят равен достъп до природата и ползите от нея по отношение на човешкото здраве, смекчаването на последиците от изменението на климата и приспособяването към него, както и по-голяма устойчивост по отношение на опасностите, свързани с хората или природните бедствия;

Кръгово развитие

21. призовава за специална техническа подкрепа от страна на компетентните равнища на управление за малките общности при въвеждането на практики за устойчивото управление на отпадъчните води и отпадъците за справяне със замърсяването на моретата и крайбрежните зони чрез стратегии за нулеви отпадъци и призовава за насърчаването на съществуващите инициативи като например проекта на ОИСР за подкрепа на градовете и регионите в областта на кръговата икономика;

22. насърчава разработването на мерки за подкрепа на социално иновативни практики на подобщинско равнище — от групи за отдаване под наем, които ползват общи предмети и инструменти на местно равнище, до групи за ремонт, които позволяват на членовете си да поправят предмети, които в противен случай биха били изхвърлени;

Устойчиво развитие

23. насърчава разпространението на интервенциите, свързани с микроклимата, с цел адаптиране към изменението на климата, особено в гъсто застроените градски квартали. Те могат да включват евтини решения, както и по-сложни решения на равнището на кварталите, като например демонтиране на водосточните колектори с цел по-добро управление на валежните води. Този вид намеси имат потенциала да увеличат устойчивостта в подобщинските райони, които са чувствителни към природни бедствия, като намалят натиска върху критичната инфраструктура;

24. насърчава членовете на КР да насърчават регенеративните продоволствени системи, които генерират екологични, икономически и социални ползи на подобщинско равнище и извън него (напр. местни училища или общински градини, подкрепяни от общността или иновативни селскостопански методи);

25. подчертава устойчивия туризъм като възможност за растеж в малките общности, както е посочено в брифинга „Sparsely populated and under-populated areas“ („Слабо и рядко населени райони“) на Службата на ЕП за парламентарни изследвания и на предходните становища на КР относно туризма⁽¹⁾ и културното наследство⁽²⁾;

Справедливо и ориентирано към хората развитие

26. настоятелно призовава ЕС да признае ролята на многобройните и иновативни форми на демокрацията на участието за насърчаване на устойчивите общности, по-специално на подобщинско равнище. Този потенциал би могъл да бъде допълнително засилен чрез изричното вземане предвид на демократичния иновативен елемент в съответните направления на политиките на ЕС в областта на околната среда или като елемент на подкрепа за проекти от страна на ЕС;

27. посочва успешните дългогодишни усилия на „Местния дневен ред 21“ (LA21) като отправна точка за включване на подобщинското равнище в политиката в областта на околната среда. През последните десетилетия инициативите по LA21 са подпомогнали местните власти при изпълнението на стратегии и действия за устойчивост на местно равнище чрез обмен на методи, инструменти и най-добри практики;

⁽¹⁾ NAT-VI/009 (ОВ С 185, 9.6.2017 г., стр. 15).

⁽²⁾ SEDEC/VI-035 (ОВ С 361, 5.10.2018 г., стр. 31).

По отношение на различните политически процеси

Признаване

28. изразява твърдото си убеждение, че ЕС следва да разгледа специфичните потребности и приноса на малките и подобщинските общности за формулирането и прилагането на своите политики в областта на околната среда;
29. предлага да се установят механизми за вземане под внимание на въпросите, свързани с общините, при формулирането на становищата на КР и насочването им към институциите и органите на ЕС, както и да се развива по-тясно сътрудничество с подходящите организации и мрежи, които се занимават с подобщинските структури или ги представляват на равнище ЕС;
30. насърчава членовете на КР да взаимодействат индивидуално с подобщинските общности на своя територия, да представят своя опит за обсъждане в КР и да го отчитат в работата си, по-специално в становищата на КР, партньорски обмени и потенциално Техническата платформа за сътрудничество в областта на околната среда (ГД „Околна среда“ и Европейския комитет на регионите);
31. има за цел да спомене изрично общностите на подобщинско равнище в приоритетите на КР за периода след 2020 г.;
32. припомня цялостния ангажимент на Съюза за насърчване на социалното, икономическото и екологичното сближаване, особено с цел да се намалят различията между равнищата на развитие на различните региони (както островите, така и континенталните части) в съответствие с член 174 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и подчертава важната роля на подобщинските равнища на управление в това отношение;
33. предлага да се оцени възможността за разширяване на обхвата на Портала за разделението на властите чрез добавяне, където е уместно, на допълнителен раздел за всяка заинтересована държава членка, който да обхваща субектите под местното равнище, като се започне от анализ на техните роли в политиката в областта на околната среда и изменението на климата;
34. призовава Европейската комисия да направи оценка на възможността за учредяване на Награда за устойчив квартал, за да се насърчат местните общности да участват в управлението на своите територии и за организиране на една или повече прояви с цел насърчване на взаимодействието с малките общности, като например годишен „Европейски ден на устойчивите селища и квартали“;

Повишаване на осведомеността

35. предлага да се насърчи по-широко признаване сред другите институции и органи на ЕС на значението на подобщинското равнище в местната политика в областта на околната среда. Това би могло да включва подкрепа за включването на подобщинското равнище в бъдещите политически документи и при преразглеждането на съществуващите стратегии от институциите и органите на ЕС;
36. подкрепя повишаването на осведомеността на подобщинското равнище чрез проекти на ЕС за научни изследвания и иновации („Хоризонт 2020“ „и „Хоризонт Европа“), както и чрез сътрудничество с Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) и научноизследователските служби на ЕС;
37. поема ангажимент да води диалог с Европейската комисия, включително в рамките на Техническата платформа за сътрудничество в областта на околната среда, за да се гарантира, че малките общности на подобщинско равнище се вземат предвид в достатъчна степен при изпълнението на специфичните политики на ЕС в областта на околната среда. Това би могло да се основава на съществуващите усилия от страна на ГД „Околна среда“ и други генерални дирекции за предоставяне на документи с насоки и инструменти, насочени към малките общности и кварталите;

Комуникация и разпространение на информация

38. изразява съгласие да направи оценка на възможността за публикуване на уебсайта на КР на материали, свързани с мрежите и дейностите на ЕС, представляващи особен интерес за малките общности, като се предоставя информация за мрежите, програмите и събитията, както и за събирането на съответните приноси;
39. поема ангажимент да оцени начините за насърчване на признаването на постиженията в опазването на околната среда на равнището на малките общности, като изтъква най-добрите практики и насърчава възпроизвеждането на устойчиви решения. Това включва проучване на възможностите за интегриране със съществуващите системи за признаване и награди на равнище ЕС в съответствие с практиките при присъждането на наградите „Европейска зелена столица“ и „Европейско зелено листо“, наградите „Натура 2000“, Наградата за реформаторска дейност и наградите на Европейската седмица за намаляване на отпадъците;

40. подчертава значението на включването на темата за прилагането на законодателството в областта на околната среда в общностите на подобщинско равнище в рамките на годишната тема или програмата на повтарящи се събития на равнището на ЕС, посветени на околната среда, като например Зелената седмица, Европейската седмица за намаляване на отпадъците или Европейската седмица на регионите и градовете;
41. подкрепя адаптираното използване на ИКТ за по-добро свързване на местните общности както помежду им, така и със съответните им местни органи на управление, с цел насърчаване на демократичното участие и вземането на решения;

Финансиране

42. подчертава колко е важно да се даде възможност на подобщинските участници да получат достъп до програмите на ЕС за финансиране. Някои вече са насочени към кварталното равнище, като програмата URBACT, която насърчава европейския обмен и обучение за устойчиво градско развитие. Във връзка с това призовава за подходящо обучение на персонала на общностите на подобщинско равнище, за да се постигне ефективно използване на финансирането от ЕС;
43. разглежда воденото от общностите местно развитие (BOMP) и групите за действие в рамките на LEADER като специфични инструменти за по-добро мобилизиране и включване на подобщинското равнище за постигане на дългосрочните цели на стратегията „Европа 2020“;
44. насърчава Европейската комисия да оцени кой е най-добрият начин да се гарантира, че малките общности могат да допринесат и да се възползват от финансираните от ЕС проекти, които насърчават устойчивостта на подобщинско равнище. Това би могло да се постигне чрез i) изричното упоменаване на малките общности в ръководства и наръчници; ii) изготвянето и публикуването на покани за заявяване на интерес и/или работни програми, насочени специално към общностите на подобщинско равнище; и iii) опростяването и рационализирането на финансовите правила и правилата за допустимост с цел насърчаване и улесняване на тяхното участие (напр. повторно отпускане на средства) с оглед на насърчаването на цялостното хармонично развитие на ЕС (член 174 от ДФЕС).

Брюксел, 12 февруари 2020 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Apostolos TZITZIKOSTAS
